

کلید واژه‌ها:

اسکندر - سلوکیان - اشکانیان - مهرداد یکم - مهرداد دوم -
روم - ساسانیان - اردشیر بابکان - شاپور یکم - خسرو
انوشیروان

اشکانیان و ساسانیان

(درس دهم)

اهداف کلی درس

انتظار می‌رود در پایان درس دانش‌آموزان بتوانند توانایی‌های زیر را به دست آورند:

- ❖ اوضاع ایران پس از سقوط هخامنشیان را تجزیه و تحلیل کنند.
- ❖ رویدادها و تحولات مهم سیاسی و نظامی دوران سلوکیان و ساسانیان را بشناسند.

درس‌نامه

اسکندر

- با قساوت و خشونت ایران را تحت سلطه‌ی خود درآورد.
- در سال ۳۲۳ ق.م در بابل درگذشت و قلمرو او توسط جانشینانش تجزیه شد.
- پس از مرگ وی، جنگ‌های داخلی میان سردارانش برای به دست گرفتن قدرت آغاز شد.

سلوکیان

- سلوکوس یکی از سرداران اسکندر بود که پس از مرگ وی، حاکم بین‌النهرین، بخش‌هایی از آسیای صغیر، سوریه و فلات ایران شد و سلسله‌ی سلوکیان را تشکیل داد و خود را نیکاتور، یعنی فاتح، خواند.

سردیس مؤسس حکومت سلوکیان

- ابتدا شهر سلوکیه را که در ساحل غربی رود دجله بود، به پایتختی برگزید ولی چند سال بعد، پایتخت خود را به شهر انطاکیه منتقل کرد.
- سلوکوس و جانشینانش شهرهای زیادی را بنا کردند و با کوچاندن یونانیان به این شهرها، سعی داشتند فرهنگ یونانی را در ایران و دیگر متصرفات اسکندر رواج دهند.

پایان حکومت سلوکیان

به علت درگیری با جانشینان اسکندر در مصر و در نتیجه توجه بیشتر به مناطق غربی از مناطق شرقی غافل شدند، در نتیجه خاندان‌هایی در نواحی شمال شرقی فلات ایران قدرت را به دست گرفتند و به فکر استقلال افتادند. پایه‌های حاکمیت سیاسی و نظامی سلوکیان نیز به دلیل این که اقوام گوناگون را به زور تحت فرمان خود نگاه‌داشته بودند، سست و لرزان بود.

اشکانیان

- بنیان‌گذار این سلسله **آرشک** از قبیله‌ی **پَرنی** یا **آپَرنی** در شرق ایران بود و به احترام آرشک، این سلسله به این نام نامگذاری شد.
- با استفاده از جنگاوران قبایل شرقی ایران که در سوارکاری و تیراندازی با کمان مهارت فراوان داشتند، سپاه ورزیده‌ای را تشکیل دادند.
- بعد از صد سال جنگ و گریز موفق به بیرون راندن سلوکیان شدند.
- چندین بار پایتخت خود را تغییر دادند؛ ۱- شهر نسا در ترکمنستان امروزی، ۲- شهر صدروزه که یونانیان به آن **هکاتم‌پلیس** می‌گفتند در حوالی دامغان کنونی، ۳- شهر تیسفون در نزدیکی بغداد امروزی

نمودار خط زمان حکومت اشکانی

تثبیت قدرت اشکانیان

ابتدا برای حفظ قدرت گاهی ناچار به اطاعت از سلوکیان بودند.

مهرداد یکم

- با تسلط بر مناطق وسیعی در سراسر ایران قدرت و قلمرو حکومت اشکانی را افزایش داد.
- سلسله‌ی اشکانیان را از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به یک پادشاهی قدرتمند تبدیل کرد.

مهرداد دوم

- یکی از پادشاهان لایق اشکانی بود.
- در دوران او وسعت قلمرو اشکانی به نهایت خود رسید.
- پایه‌های قدرت سلطنت اشکانی را استوار کرد.
- در دوران او سفیرانی از چین به ایران آمدند و روابط تجاری دو کشور با تکمیل جاده‌ی ابریشم توسعه یافت.
- اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند.

سکه‌ی بلاش - پادشاه اشکانی

اشکانیان و روم

یکی از مسائل مهم سیاست خارجی اشکانیان جنگ‌ها و اختلافات اشکانیان با امپراتوری روم شرقی بود.

علت این جنگ‌ها

- تمایل امپراتوری روم به گسترش قلمرو خود از سمت شرق
- تصمیم اشکانیان برای جلوگیری از تسلط بیگانگان بر کشور و دفاع از مرزها با تمام قوا

سنگ‌نگاره سواره نظام اشکانی

جنگ حران

- یکی از مهم‌ترین جنگ‌های ایران و روم در دوره‌ی اشکانیان بود که در زمان **اُرد دوم** رخ داد.
- **کراسوس** سردار مشهور رومی با سپاهی بزرگ به ایران حمله کرد ولی با فرماندهی **سورنا**، سردار شجاع ایرانی به سختی شکست خورد.

سقوط اشکانیان

- حکومت اشکانی حکومت ملوک‌الطوایفی بود؛ یعنی از مجموعه‌ای از حکومت‌های نیمه‌مستقل تشکیل شده بود.
- بر اثر جنگ‌های ایرانی و درگیری‌های نظامی در مرزهای غربی و ضعیف شدن اشکانیان حاکمان محلی درصدد نافرمانی برآمدند.
- **اردوان چهارم**، آخرین پادشاه اشکانی، با وجود شکست رومیان، در برابر مشکلات داخلی توفیق به دست نیاورد و در جنگ با **اردشیر بابکان ساسانی** شکست خورد و کشته شد. بدین ترتیب سلسله‌ی اشکانیان از هم پاشید.

میراث اشکانیان

- بیرون آوردن ایران از جنگ بیگانگان (سلوکیان)
- آسان‌گیری و مداراجویی فرهنگی و زندگی آرام اقوام و فرقه‌های دینی گوناگون در قلمرو اشکانی
- احیای فرهنگ، استقلال و حیثیت ایرانی و ترویج ایران‌گرایی بعد از دوران پس از اسکندر

ساسانیان

- توسط اردشیر بابکان بنیان گذاشته شد و به نام نیای وی، ساسان، این سلسله ساسانیان نامیده شد.
- ساسان، موبد نیایشگاه زرتشتی آناهیتا در شهر استخر، واقع در منطقه‌ی پارس بود.
- آخرین پادشاه اشکانی، اردوان چهارم را شکست داد و در تیسفون تاج‌گذاری کرد و این شهر را به پایتختی برگزید.

نقشه‌ی قلمرو ساسانیان

تثبیت قدرت ساسانیان

اردشیر بابکان بسیاری از مخالفان را با جنگ بر سر جای خود نشانده و برخی را با نامه‌نگاری با خود همراه کرد. شاپور یکم و شاپور دوم : با اقدامات این دو موفقیت‌های سیاسی و نظامی بزرگی در داخل و خارج نصیب ساسانیان شد و حکومت ساسانیان گسترش یافت و تثبیت شد.

حکومت ساسانی در خارج از مرزها همواره با مسائل و مشکلاتی روبه‌رو بود:

- حمله‌های پی‌درپی امپراتوری روم شرقی به سرزمین‌های ایرانی
- یورش‌های مکرر قبایل بیابان‌گرد به مرزهای ایران
- قباد یکم : مزدک در زمان این پادشاه ساسانی ظهور کرد. قباد در آغاز حکومت خود قصد داشت از قدرت اشراف، نجبا و موبدان بکاهد و دست آنان را از امور کشور کوتاه کند. به همین دلیل به حمایت از مزدک برخاست. اما اشراف و نجبا او را از پادشاهی برکنار و زندانی کردند.

مزدک

- طرفدار برابری مردم در بهره‌مندی از منافع اقتصادی و اجتماعی بود.
- معتقد بود که مردم باید در زندگی از امکانات یکسان برخوردار باشند.
- خواهان تقسیم زمین و دارایی طبقات بالا، میان تهی‌دستان بود.
- پیروان خود را از ستیز با طبقات اجتماعی بالا منع کرده بود.

خسرو انوشیروان

- پسر و جانشین قباد بود که برای مزدک مناظره‌ای ساختگی ترتیب داد و او را به همراه تعدادی از هوادارانش به قتل رساند.
- خسرو انوشیروان، یکی از پادشاهان مشهور ساسانی بود که اصلاحاتی در زمینه‌ی اداری، نظامی و اقتصادی انجام داد.

هرمز چهارم

- در زمان **هرمز چهارم**، اختلافات و نزاع سیاسی در دربار ساسانی شدت گرفت.
- با شورش یکی از سرداران مشهور به نام **بهرام چوبین** از قدرت برکنار شد.

خسرو پرویز

پسر و جانشین هرمز بود که به بی‌زانس گریخت و با حمایت امپراتور روم، بر تخت سلطنت نشست.

نقش برجسته‌ی خسرو پرویز - طاق بستان، کرمانشاه

سکه‌ی خسرو انوشیروان

ساسانیان و روم

- دو کشور بر سر تسلط بر سرزمین‌های مرزی به ویژه ارمنستان با یکدیگر اختلاف داشتند.
- هدف رومیان تسلط بر مرزهای تجاری با چین و هند و ... و تجارت با این سرزمین‌ها به طور مستقیم بود.
- شاهان ساسانی با آگاهی از این هدف مانع موفقیت رومیان می‌شدند.
- دو مورد از جنگ‌های ایران و روم، در زمان شاپور یکم روی داد. در یکی امپراتور روم گردیانوس کشته شد و در دیگری والریانوس، امپراتور روم به اسارت درآمد.
- در زمان خسرو پرویز در جنگی که رخ داد، ابتدا ایرانیان پیروز شدند ولی سپس شکست سختی خوردند و در پایان منجر به امضای پیمان صلح شد.

نقش برجسته‌ی شاپور یکم و والرین، امپراتور اسیر روم - نقش رستم کعبه‌ی زرتشت در نقش رستم - سنگ‌نوشته‌ی شاپور یکم بر دیوار آن قرار دارد

- بیابان‌گردان یکی از مشکلات حکومت ساسانی بودند که از قبایل صحراگرد آسیای مرکزی بودند و به مرزهای شمال شرقی هجوم می‌آوردند.
- شاپور دوم ساسانی در جریان یک حمله آن‌ها را گوشمالی داد و برای جلوگیری از غارتگری اعراب حکومتی به ریاست اعراب لخمیان به مرکزیت شهر حیره تأسیس کرد.
- خسرو پرویز حکومت لخمیان را برانداخت و موجب بی دفاع ماندن مرزهای جنوب غربی ایران شد.

انحطاط و فروپاشی ساسانیان

- اختلاف و دشمنی میان پادشاه و بزرگان مشکل بزرگ و اساسی حکومت بود که گاه به برکناری و قتل پادشاه می‌انجامید.
- استفاده خسرو پرویز از امپراتوری روم برای رسیدن به تاج و تخت منجر به شور بزرگان به دستگیری پسرش شیرویه و برکناری خسرو پرویز شد که پس از آن رقابت و کشمکش در دربار افزایش یافت.
- با بی‌ثباتی کشور و برگزیده شدن یزدگرد سوم به سلطنت توسط بزرگان و حمله‌ی اعراب مسلمان به ایران و شکست سپاه ایران در جنگ‌های قادسیه، جلولاء و نهاوند و کشته شدن یزدگرد، حکومت ساسانی پایان یافت.

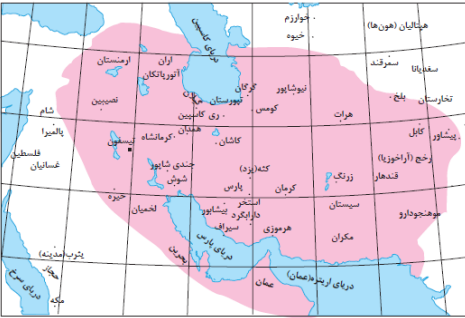
عوامل مؤثر در سقوط ساسانیان

۱. ضعف قدرت سیاسی پادشاهان ساسانی به دلیل اختلاف و درگیری پیاپی با اشراف و بزرگان
۲. شورش‌های مداوم فرماندهان نظامی و دخالت آنان در کشمکش‌های سیاسی
۳. نارضایتی مردم به دلیل وجود نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی
۴. کاهش توان اقتصادی حکومت ساسانی به سبب طغیان رودخانه‌های دجله و فرات
۵. جذابیت دین اسلام
۶. انگیزه و روحیه‌ی قوی اعراب مسلمان

پرسش‌های تشریحی اشکانیان و ساسانیان

ردیف	«سوالات»	نمره
الف)	<p>صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید.</p> <p>۲۱۴. با مرگ اسکندر در سلوکیه قلمرو پهناور او توسط جانشینانش تجزیه شد. (کتاب درسی - پاراگراف ۱ - صفحه‌ی ۹۰)</p> <p>۲۱۵. با قتل خسرو پرویز دوره‌ی آشفته‌گی دولت و دربار ساسانی آغاز شد. (کتاب درسی - خط زمان - صفحه‌ی ۹۰)</p> <p>۲۱۶. سلوکیان از اوایل تشکیل حکومت خود با جانشینان اسکندر در مصر وارد رقابت و درگیری شدند. (کتاب درسی - پاراگراف ۲ - صفحه‌ی ۹۱)</p> <p>۲۱۷. در دوران فرمانروایی مهرداد دوم، سلسله‌ی اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به یک پادشاهی قدرتمند تبدیل شد. (کتاب درسی - پاراگراف ۱ - صفحه‌ی ۹۲)</p>	۳
ب)	<p>عبارات زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>۲۱۸. هدف سلوکیان از ایجاد شهرهای جدید و کوچاندن یونانیان به این شهرها رواج در ایران بود. (کتاب درسی - پاراگراف ۱ - صفحه‌ی ۹۱)</p> <p>۲۱۹. یونانیان به شهر هکاتم‌پلیس می‌گفتند که در حوالی قرار دارد. (کتاب درسی - پاراگراف ۵ - صفحه‌ی ۹۱)</p> <p>۲۲۰. وسعت قلمرو حکومت اشکانی در در زمان به نهایت خود رسید. (کتاب درسی - پاراگراف ۱ - صفحه‌ی ۹۲)</p> <p>۲۲۱. پس از جنگ حران، اشکانیان و رومی‌ها بارها بر سر تسلط بر و با هم جنگیدند. (کتاب درسی - پاراگراف ۳ - صفحه‌ی ۹۳)</p> <p>۲۲۲. اردشیر بابکان با پیروزی بر در تاج‌گذاری کرد. (کتاب درسی - پاراگراف ۲ و ۵ - صفحه‌ی ۹۳ و ۹۴)</p> <p>۲۲۳. قباد در آغاز زمامداری خود با هدف به حمایت از مزدک برخاست. (کتاب درسی - پاراگراف ۲ - صفحه‌ی ۹۵)</p> <p>۲۲۴. در پایان جنگ‌های ایران و روم در زمان پیمان صلح میان دو کشور امضا شد. (کتاب درسی - پاراگراف ۴ - صفحه‌ی ۹۶)</p>	۵

نمره	«سؤالات»	ردیف																
۲	<p>۲۲۵. موارد مطرح شده در سمت راست را به موارد مربوط مطرح شده در سمت چپ متصل کنید.</p> <p>(کتاب درسی - ترکیبی - صفحه‌ی ۹۲ تا ۹۴)</p> <table border="1" data-bbox="310 384 1192 695"> <tr> <td data-bbox="310 384 578 443">الف) بین‌النهرین</td> <td data-bbox="578 384 1192 443">۱- بر سلوکیان پیروز شد و آن‌ها را بیرون راند.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="310 443 578 504">ب) مهرداد دوم</td> <td data-bbox="578 443 1192 504">۲- سپاه روم به فرماندهی کراسوس به آن منطقه هجوم آورد.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="310 504 578 567">پ) استان فارس</td> <td data-bbox="578 504 1192 567">۳- در دوران این شاه اشکانی سفیرانی از چین سوی ایران آمدند.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="310 567 578 630">ت) مهرداد اول</td> <td data-bbox="578 567 1192 630">۴- نقش برجسته‌ی شاپور یکم در آن قرار دارد.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="310 630 578 695">ث) فرهاد دوم</td> <td></td> </tr> </table> <p>۲۲۶. هر یک از مفاهیم زیر را به تصاویر مربوط به آن وصل کنید.</p> <p>(کتاب درسی - ترکیبی - تصاویر - صفحه‌ی ۹۰ و ۹۳ و ۹۴)</p> <table border="1" data-bbox="342 852 1157 1365"> <tr> <td data-bbox="342 852 643 1024">الف - </td> <td data-bbox="643 852 1157 1024">۱- مؤسس سلسله‌ی سلوکیان</td> </tr> <tr> <td data-bbox="342 1024 643 1186">ب - </td> <td data-bbox="643 1024 1157 1186">۲- سنگ‌نگاره‌ای مربوط به سواره نظام اشکانی</td> </tr> <tr> <td data-bbox="342 1186 643 1365">پ - </td> <td data-bbox="643 1186 1157 1365">۳- نقش برجسته‌ی شاپور یکم در نقش رجب</td> </tr> </table>	الف) بین‌النهرین	۱- بر سلوکیان پیروز شد و آن‌ها را بیرون راند.	ب) مهرداد دوم	۲- سپاه روم به فرماندهی کراسوس به آن منطقه هجوم آورد.	پ) استان فارس	۳- در دوران این شاه اشکانی سفیرانی از چین سوی ایران آمدند.	ت) مهرداد اول	۴- نقش برجسته‌ی شاپور یکم در آن قرار دارد.	ث) فرهاد دوم		الف - 	۱- مؤسس سلسله‌ی سلوکیان	ب - 	۲- سنگ‌نگاره‌ای مربوط به سواره نظام اشکانی	پ - 	۳- نقش برجسته‌ی شاپور یکم در نقش رجب	پ)
الف) بین‌النهرین	۱- بر سلوکیان پیروز شد و آن‌ها را بیرون راند.																	
ب) مهرداد دوم	۲- سپاه روم به فرماندهی کراسوس به آن منطقه هجوم آورد.																	
پ) استان فارس	۳- در دوران این شاه اشکانی سفیرانی از چین سوی ایران آمدند.																	
ت) مهرداد اول	۴- نقش برجسته‌ی شاپور یکم در آن قرار دارد.																	
ث) فرهاد دوم																		
الف - 	۱- مؤسس سلسله‌ی سلوکیان																	
ب - 	۲- سنگ‌نگاره‌ای مربوط به سواره نظام اشکانی																	
پ - 	۳- نقش برجسته‌ی شاپور یکم در نقش رجب																	
۶	<p>به سؤالات زیر پاسخ دهید.</p> <p>۲۲۷. سکه‌ی روبه‌رو مربوط به کدام سلسله‌ی پادشاهی است؟</p> <p>(کتاب درسی - زیرنویس تصاویر - صفحه‌ی ۹۲)</p> <div data-bbox="509 1514 688 1686" style="text-align: center;"> </div> <p>۲۲۸. حکومت اشکانی به چه دلیل حکومت ملوک‌الطوایفی خوانده می‌شد؟</p> <p>(کتاب درسی - پاراگراف ۴ - صفحه‌ی ۹۳)</p>	ج																

نمره	«سؤالات»	ردیف
	<p>۲۲۹. مکان‌های خواسته شده را بر روی نقشه‌ی زیر نشان دهید.</p> <p>(کتاب درسی - پاراگراف ۲ و ۳ و نقشه - صفحه‌ی ۹۴ / و ۹۶ و ۹۷)</p> <p>۱- مرکز دولتی را که شاپور دوم ساسانی جهت جلوگیری از غارتگری اعراب تأسیس کرد.</p> <p>۲- پایتخت اردشیر بابکان که در آن‌جا تاج‌گذاری کرد.</p> <p>۳- منطقه‌ی مورد اختلاف ساسانیان و رومیان</p> <p>۲۳۰. کدام پادشاه اشکانی رومیان را شکست داد و آن‌ها را مجبور به پرداخت غرامت کرد؟</p> <p>(کتاب درسی - پاراگراف آخر - صفحه‌ی ۹۳)</p> <p>۲۳۱. هر یک از نام‌ها را به اختصار توضیح دهید.</p> <p>(کتاب درسی - پاراگراف ۲ و ۱ - صفحه‌ی ۹۳ و ۹۶)</p> <p>۱- بهرام چوبین</p> <p>۲- سورنا</p> <p>۲۳۲. یک مورد از اقدامات هر یک از پادشاهان زیر را بنویسید.</p> <p>(کتاب درسی - پاراگراف ۲ - صفحه‌ی ۹۵ و ۹۶)</p> <p>۱- خسرو پرویز</p> <p>۲- خسرو انوشیروان</p> <p>۲۳۳. چه عاملی باعث شد که خاندان‌های شمال شرقی ایران به فکر استقلال از حکومت سلوکی بیفتند؟</p> <p>(کتاب درسی - پاراگراف ۲ - صفحه‌ی ۹۱)</p> <p>۲۳۴. کدام واقعه باعث کاهش توان اقتصادی حکومت ساسانی و از عوامل مؤثر در سقوط ساسانیان شد؟</p> <p>(کتاب درسی - پاراگراف آخر - صفحه‌ی ۹۸)</p>	
۲۰	جمع کل	

پرسش‌های چهارگزینه‌ای اشکانیان و ساسانیان

۱۹۸. به چه علت مقاومت‌ها و نافرمانی‌هایی که در مقابل اسکندر و لشکریانش در ایران صورت می‌گرفت، به نتیجه‌ی مطلوب نرسید؟

(کتاب درسی - پاراگراف ۱ - صفحه‌ی ۹۰)

- ۱) سرداران اسکندر با قدرت تمام شورش‌ها را سرکوب می‌کردند.
۲) حکومت مرکزی از این شورش‌ها حمایت نمی‌کرد.
۳) شورش‌ها پراکنده بود و میان آن‌ها ارتباط و هماهنگی وجود نداشت.
۴) قلمرو پهناور اسکندر میان سردارانش تقسیم شد.

۱۹۹. سلوکوس خود را چه می‌خواند و اولین اقدام او پس از تأسیس حکومت سلوکیان چه بود؟ (کتاب درسی - پاراگراف ۲ - صفحه‌ی ۹۰ و ۹۱)

- ۱) نیکاتور - انتخاب شهر سلوکیه به عنوان پایتخت
۲) آنتیوخوس - بنای شهر سلوکیه
۳) آنتیوخوس - از بین بردن بقایای حکومت هخامنشی
۴) نیکاتور - انتخاب انطاکیه به عنوان پایتخت

۲۰۰. اولین پایتخت سلوکیان کدام شهر بود و در کجا واقع شده بود؟ (کتاب درسی - پاراگراف ۱ - صفحه‌ی ۹۱)

- ۱) سلوکیه - ساحل شرقی رود دجله
۲) انطاکیه - ساحل شرقی رود دجله
۳) انطاکیه - ساحل غربی رود دجله
۴) سلوکیه - ساحل غربی رود دجله

۲۰۱. هدف یونانیان از کوچاندن یونانیان به شهرهای تازه تأسیس خود چه بود؟ (کتاب درسی - پاراگراف ۱ - صفحه‌ی ۹۱)

- ۱) رواج شهرنشینی و رونق تجارت
۲) گسترش دامنه‌ی قلمرو خود
۳) رواج فرهنگ یونانی در ایران و دیگر متصرفات اسکندر
۴) رواج صنعت شهرسازی و معماری در متصرفات خود

۲۰۲. تصرف شهر سلوکیه و بیرون راندن سلوکیان از ایران به ترتیب توسط کدام یک از پادشاهان اشکانی انجام شد؟

(کتاب درسی - نمودار خط زمان - صفحه‌ی ۹۱)

- ۱) مهرداد یکم - مهرداد دوم
۲) فرهاد دوم - مهرداد یکم
۳) مهرداد یکم - فرهاد دوم
۴) مهرداد دوم - فرهاد دوم

۲۰۳. آرشک از کدام منطقه به فرمانروای سلوکی شورید و اشکانیان پس از چند سال موفق به بیرون راندن سلوکیان از ایران شدند؟

(کتاب درسی - پاراگراف ۳ - صفحه‌ی ۹۱)

- ۱) ناحیه‌ای در نزدیکی همدان امروزی - نزدیک به صد سال
۲) ناحیه‌ای در نزدیکی همدان امروزی - کمتر از ۵۰ سال
۳) ناحیه‌ای در نزدیکی قوچان امروزی - کمتر از ۵۰ سال
۴) ناحیه‌ای در حوالی قوچان امروزی - نزدیک به صد سال

۲۰۴. اولین پایتخت اشکانیان کدام شهر بود و یونانیان به کدام پایتخت اشکانیان هکاتم پلیس می‌گفتند؟ (کتاب درسی - پاراگراف آخر - صفحه‌ی ۹۱)

- ۱) نسا - تیسفون
۲) تیسفون - تیسفون
۳) صد دروازه - صد دروازه
۴) نسا - صد دروازه

۲۰۵. کدام مورد جزء اقدامات و وقایع دوران مهرداد دوم نیست؟ (کتاب درسی - پاراگراف ۱ - صفحه‌ی ۹۲ و ۹۳)

- ۱) سفیرانی از سوی چین به ایران آمدند و روابط تجاری دو کشور توسعه یافت.
۲) اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند.
۳) سلسله‌ی اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به یک پادشاهی قدرتمند تبدیل شد.
۴) وسعت قلمرو اشکانیان به نهایت خود رسید و پایه‌های قدرت و سلطنت آنان استوار گردید.

۲۰۶. تصویر روبه‌رو مربوط به دوران می‌باشد. وی از پادشاهان است.

- ۱) بلاش - اشکانی
- ۲) مهرداد دوم - اشکانی
- ۳) اردشیر بابکان - ساسانی
- ۴) انوشیروان - ساسانی

۲۰۷. جنگ حران در زمان اتفاق افتاد و سپاه روم به فرماندهی به منطقه‌ی هجوم آورد.

(کتاب درسی - پاراگراف ۲ - صفحه‌ی ۹۳)

- ۱) مهرداد دوم - کراسوس - شرق فلات ایران
- ۲) ارد دوم - کراسوس - بین‌النهرین
- ۳) ارد دوم - سورنا - بین‌النهرین
- ۴) مهرداد دوم - سورنا - شرق فلات ایران

۲۰۸. پس از جنگ حران اشکانیان و رومیان بر سر چه مناطقی بارها با هم جنگیدند؟

(کتاب درسی - پاراگراف ۳ - صفحه‌ی ۹۳)

- ۱) مناطق بین‌النهرین
- ۲) ارمنستان و مرزهای سوریه
- ۳) تجارت خلیج فارس
- ۴) عبور و مرور از مدیترانه

۲۰۹. حکومت اشکانیان را ملوک‌الطوایفی خوانده‌اند؛ زیرا

(کتاب درسی - پاراگراف ۴ و ۵ - صفحه‌ی ۹۳)

- ۱) مجموعه‌ای از حکومت‌های مستقل بود که فقط در زمان جنگ‌ها در کنار شاه اشکانی بودند.
- ۲) حکومتی از خاندان‌های مستقل بود که می‌توانستند شاه اشکانی را انتخاب کنند.
- ۳) حکومتی بود که طایفه‌های بزرگ در تصمیم‌گیری‌های مهم حضور داشتند.
- ۴) مجموعه‌ای حکومت‌های نیمه‌مستقل بود که به حکومت مرکزی مالیات و نیروی نظامی می‌دادند.

۲۱۰. آخرین پادشاه اشکانی چه کسی بود و سرانجام وی با رومیان چه بود؟

(کتاب درسی - پاراگراف آخر - صفحه‌ی ۹۳)

- ۱) اردوان چهارم - آن‌ها را عقب راند و مجبور به پرداخت غرامت کرد.
- ۲) اردوان دوم - شکست خورد و کشته شد.
- ۳) اردوان چهارم - شکست خورد و کشته شد.
- ۴) اردوان دوم - آن‌ها را عقب راند و مجبور به پرداخت غرامت کرد.

۲۱۱. ساسان موبد نیایشگاه زرتشتی در شهر بود و در پارس اعلام استقلال کرد و در تیسفون تاج‌گذاری کرد.

(کتاب درسی - پاراگراف ۲ - صفحه‌ی ۹۴)

- ۱) شوش - ساسان - بابک
- ۲) استخر - ساسان - اردشیر
- ۳) استخر - بابک - اردشیر
- ۴) شوش - بابک - ساسان

۲۱۲. تصویر زیر در استان مربوط به می‌باشد.

(کتاب درسی - تصویر - صفحه‌ی ۹۴)

- ۱) طاق بستان - فارس - شاپور یکم
- ۲) طاق بستان - کرمانشاه - خسرو پرویز
- ۳) نقش رجب - فارس - اردشیر
- ۴) نقش رجب - فارس - شاپور یکم

۲۱۳. جنبش اجتماعی و اقتصادی مزدک در زمان چه کسی بود و موضع او در برابر اعتقادات مزدک چه بود؟

(کتاب درسی - پاراگراف ۱ و ۲ - صفحه ۹۵)

- ۱) شاپور یکم - با هدف کاستن از قدرت اشراف و نجبا از وی طرفداری کرد.
- ۲) قباد - با مخالفت با عقاید و اندیشه‌های مزدک وی را دستگیر و زندانی کرد.
- ۳) شاپور یکم - به مخالفت با اندیشه‌های مزدک برخاست و فرمان قتل او را صادر کرد.
- ۴) قباد - در آغاز زمامداری با هدف کاستن از قدرت اشراف و نجبا از وی طرفداری کرد.

۲۱۴. مزدک در مناظره‌ای ساختگی توسط کشته شد. این پادشاه جانشین بود.

(کتاب درسی - پاراگراف ۲ - صفحه ۹۵)

- ۱) خسرو انوشیروان - قباد
- ۲) خسرو پرویز - قباد
- ۳) خسرو انوشیروان - خسرو پرویز
- ۴) خسرو پرویز - خسرو انوشیروان

۲۱۵. تصویر زیر نمونه‌ای از سکه‌های مربوط به دوران کدام پادشاه ساسانی است؟

(کتاب درسی - تصویر - صفحه ۹۶)

- ۱) هرمز
- ۲) خسرو پرویز
- ۳) قباد
- ۴) خسرو انوشیروان

۲۱۶. درگیری ایران و روم در دوران ساسانی بر سر چه مسئله‌ای بود و کدام مورد جزء اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی‌های پی‌درپی به

(کتاب درسی - پاراگراف ۳ - صفحه ۹۶)

ایران بود؟

- ۱) ارمنستان - تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می‌رسید.
- ۲) خلیج فارس - به دست آوردن قسمتی از قلمرو وسیع ساسانی
- ۳) خلیج فارس - تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می‌رسید.
- ۴) ارمنستان - تصرف قسمتی از قلمرو وسیع ساسانی

۲۱۷. کشته شدن یکی از امپراتوران روم و اسارت یکی دیگر از آن‌ها توسط کدام پادشاه ساسانی بود و کدام تصویر نشان‌دهنده‌ی اسارت

(کتاب درسی - پاراگراف ۴ و تصویر - صفحه ۹۶ و ۹۷)

امپراتور روم است؟

(ب)

(الف)

- ۱) خسرو پرویز - تصویر (ب)
- ۲) شاپور اول - تصویر (الف)
- ۳) شاپور اول - تصویر (ب)
- ۴) خسرو پرویز - تصویر (الف)

۲۱۸. دولت عربی لخمی توسط کدام پادشاه ساسانی و با چه هدفی و در کدام قسمت ایران تأسیس شد؟ (کتاب درسی - پاراگراف ۲ - صفحه ۹۷)

- ۱) خسرو انوشیروان - جلوگیری از حمله‌ی روم - جنوب غربی
- ۲) شاپور دوم - جلوگیری از غارتگری اعراب - جنوب غربی
- ۳) خسرو انوشیروان - جلوگیری از غارتگری اعراب - شمال غربی
- ۴) شاپور دوم - جلوگیری از حمله‌ی روم - شمال غربی